

ביאורים

הרבה פעמים אנו מוצאים את עצמנו דנים בדברים שונים, מתלבטים בהם ומביאים ראיות לכאן ולכאן. אולם ישנם דברים שהם טבועים בנו. יסודות שנמצאים עמוק בתוכנו שאינם זקוקים לראיות. כך למשל, אדם לא דן עם עצמו האם השם שקוראים לו כולם הוא אכן שמו האמיתי, למרות שבינקותו כשניתן לו השם הוא לא הבין כלום. רבים מאיתנו גם אינם חוקרים מה גורם ללב שלנו לפעום. חיינו בנויים סביב דברים רבים שאנו מקבלים אותם כמוכנים מאליהם, למרות שאף פעם לא חקרנו את אמיתותם.

רבי יוסף אלבו עוסק כאן במסורת שעברה לאורך הדורות על מתן תורה לעם ישראל. מעמד הר סיני התרחש לפני שבאנו לעולם, כך שלא היה באפשרותנו לנכוח בו, ולכן ההכרה שלנו בו היא מכח אמונה. מסיבה זאת הוא פותח בהגדרת המושג אמונה ומסביר שאמונה שייכת בדבר ודאי מאוד שלמרות שלא נקלט אצלנו באמצעות החושים, אין אנו מטילים בו ספק.

כזאת היא האמונה שלנו בנתינת התורה מהקב"ה לעם ישראל על ידי משה רבנו. למרות שאנו לא השגנו אותה בחושים שלנו, אבות אבותינו השיגו אותה וראו אותה בעיניהם. הם ראו איך עם שלם זוכה לראיה נבואית, לשמוע באופן ישיר את דברי מלך מלכי המלכים, ועובדה זו עברה במסורת מאב לבן על ידי עם שלם. העדות על ראיה זו עברה במסורת מדור לדור בקרב עם ישראל ומכוחה אנו מאמינים גם בדורות המאוחרים יותר. אימות שנעשה באופן של ראיה, חזק יותר אפילו מאימות שכלי. לכן, אף שקשה להבין כיצד מי שאין לו את התנאים הנדרשים לנבואה יזכה לה, עבור עם ישראל ששמעו את הקב"ה בעצמם, הקושי שבהבנת הדבר אינו יכול לערער וודאות זו. את המסורת הודאית הזו העביר אותו דור לדורות הבאים, ועדותם על מה שראו מביאה לאמונה חזקה גם אצל הדורות הבאים.

הרחבות

• מהי האמונה

האמונה בדבר הוא הצטייר הדבר בנפש ציור חזק. רבי יוסף אלבו מגדיר את האמונה על-פי התוצאה - האדם חדור בתודעה מסוימת באופן חזק ובהיר. יש מגדולי ישראל שהדגישו יותר את הרובד השכלי, ואחרים הדגישו את הפן הנפשי, אך כולם מסכימים על התוצאה שמגיעה באמצעות האמונה, אותה מתאר רבי יוסף אלבו.

הרב קוק הסביר מהי האמונה עצמה: "האמונה אינה לא שכל ולא רגש, אלא גילוי עצמי היותר יסודי של מהות הנשמה, שצריך להדריך אותה בתכונתה". הנשמה היא כוח רוחני-פנימי שדוחף את האדם לעשות טוב ולהתקרב לקב"ה. דחיפה זו נקראת אמונה. ממשך הרב קוק ומסביר את הקשר של השכל והרגש אל האמונה: "וכשאינן משחיתים את דרכה הטבעי לה, איננה צריכה לשום תוכן אחר לסעדה, אלא היא מוצאה בעצמה את הכל. בעת החלש אורה (השפעתה), אז בא השכל והרגש לפנות לפניו דרך. וגם אז צריכה היא לדעת את ערכה, שלא משרתיה, השכל והרגש, הם הנם עצמותה". 'מחוסמים' שונים מפריעים לאדם 'לשמוע' את נשמתו, כמו תאוות או תפיסות עולם מוטעות ונמוכות. תפקידם של השכל והרגש אינו לקבע באדם תודעה חיצונית, אלא להחזיר לאדם את היכולת להיחף על-ידי נשמתו, כלומר להאמין [מאמרי הראיה עמוד 70].

פרק תשעה-עשר

הגדרת אמונה
האמונה בדבר הוא הצטייר הדבר בנפש ציור חזק. עד שלא תשער הנפש בסתירתו בשום-פנים, אף אם לא ינדע דרך האמות בו; כמו שלא תשער הנפש בסתירת המשפלות הראשונות והדברים שמתחשבתו של אדם גוברת בהם, או שהם באדם מצד-טבעו ולא ידע אף באו לו; או כמו שלא תשער הנפש בסתירת מה שהשג מן החוש וימה שאמת אותו הנסיון, אף-על-פי שלא תדע סבת האמות בו.

במה שייכת אמונה
והאמונה תפל בכל דבר שלא השג למאמין מצד-החוש, אבל השג לאיש-מה רצוי ומקבל; או לאנשים רבים גדולי הפרסום השג הדבר ההוא או כיוצא בו בזמן-מה בחוש, ונמשכה הקבלה למאמין מן האיש ההוא או האנשים ההם, קבלה נמשכת מאב לבן. וזה ידאי ראוי להאמין בו, קרוב אל מה שהעיד עליו החוש למאמין ההוא, אף-על-פי שלא יאמתהו השכל. כמו מה שנתאמת בנסיון היות הש"י מנבא למי שיצא מביני אדם, מבלי שיקדמו לו ההכנות הטבעיות שמונו אותן רז"ל היותן הכרחיות להמצא בנביא כדי שתחול עליו הנבואה - אקרו בנדרים, פרק "אין בין המדר" : אין הנבואה שורה אלא על חכם, גבור ועשיר ובעל קומה, נאה וכו' [לח. שבת צב.]; ואף-על-פי-כן נתאמת בנסיון בשעת מתן-תורה שכל ישראל - חכמיהם וטפשיהם, וקצרי הקומה עם רמי הקומה, ורפי הלבב עם הגבורים, ועשיר ורש - כלם הגיעו למעלת הנבואה ושמעו קול אלהים חיים מדבר מתוך האש, כמו שהעיד הכתוב באמרו: "את-הדברים האלה דבר יי אל-כל-קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף" [דברים ה, יח]. ואמר משה, להעיר על זה-הפלא: "השמע עם קול אלהים מדבר מתוך-האש כאשר-שמעת אתה ויחי" [שם ד, לג].

